

Solmaz Demirer ile Söyleşi

Röportaj: Göksu Dilek
EMO Ankara Şubesi

EMO Kadın Komisyonu'nun, sicil numarası en büyük yani en genç üyesinin, ilk kadın elektrik mühendislerinden Solmaz Demirer ile röportaj yapması kararı doğrultusunda Kadın Bülteni'nin bu sayısında Solmaz Demirer'in evine konuk oluyoruz. Yatağında bile kalemi ve silgisi eksik olmayan, uzun yıllar özveriyle çalışma hayatını sürdüren Solmaz Demirer'in, Türkiye'nin elektrik ağıyla örülmesine yaptığı katkılar ve birbirinden ilginç anılarını aktardığı, genç meslektaşlarımıza yol gösterici nitelikteki röportajını keyifle okuyacağınızı umuyoruz.

Merhabalar Solmaz Hanım. Öncelikle bizi evinizde ağırladığınız için Kadın Komisyonu adına size teşekkür etmek istiyorum. Komisyonumuzun aldığı karar gereği sicil numarası en büyük yani

Komisyonadaki en genç üye olan ben, ilk kadın mühendislerden biri olan sizinle röportaj yapacağım. Yaklaşık 10 yıl önce de sizinle röportaj yapılmış ve hayatınızla, öğrenciliğinizle, iş hayatınızla ilgili sorular sorulmuş. Ben bu seferkinin biraz daha farklı olmasını istiyorum. Kadın mühendis olmanın zorlukları ya da avantajları ile ilgili sorular sormak istiyorum size. Üniversite yıllarınızdan başlayalım. 1961 yılında mezun olmuştunuz, değil mi?

61'de mezun oldum. 62'nin son ayında işe başladım. O tarihten itibaren çalıştım, 2000'de emekli oldum.

Peki, EMO'yla tanışmanız hangi yıl olmuştu?

İller Bankası'na girmek için -eskiden bir elekt-

rik mühendisinin bir yere girmek için EMO'dan bir belge götürmesi lazımdı- EMO'ya gittim ve belge aldım. Fakat EMO'da yönetime giremedim, hizmetim yok; çünkü gece gündüz çalışıyorum. Hatta yaptığım projeleri eve getiriyorum; yatağım- da kalem, silgi filan oluyor bazen. Söylüyordum komşulara veya yakın arkadaşlarıma, bilhassa erkek arkadaşlar diyorlardı ki; "Bir hanımın yatağından kalem-silgi çıkar mı, hanımın yatağında kalem-silgi olur mu?" Kızarlardı bana. Evet, ben de biliyorum ama ben memlekete çalışmaya adadım kendimi. Yani öyle bir vatan aşkı var ki, bunu hiçbir şey yenemedi.

Biraz da arazideki tecrübelerinizden bahsedelim. Ben çalıştığım iş yerinde sahaya çıktığımda hâlâ garip garip bakanlar oluyor. "Niye başka meslek seçmedin?" diye soranlar oluyor. 60'lı, 70'li yılları düşünemiyorum bile...

Kaldığınız otellerde rahat edemiyordunuz. Hanım olarak kaldığınızda, erkekler huzursuz edebiliyordu. Bunu birçok yerde yaşadım. Ben bu tip yerlerde hiç soyunup yatmıyordum, böyle sandalyede oturuyordum elbisemle. Yani hem çalışıyorsunuz, hem istirahat edeceksiniz, edemiyorsunuz.

Bir gün Samsun'da bir yer teslimi için gitmiştik. Arkadaşlarımızla öğlen yemek yiyoruz restoranda; kalabalık, benden başka bayan yok, hepsi erkek. Normal oturmuşum böyle salona karşı. Geldi, dedi ki şef garson: "Bayan duvara doğru dönsün." Yani benim salona bakışımı yadırgadı, masanın duvara bakan tarafına geçirdi.

Dışarıda gezerken bir sorun yok; çünkü yanınızda belediyenin elemanı var, geziyorsunuz onunla birlikte. Tabii ki hayret ederek bakıyorlar. Diyorlarmış ki, "Bu bayan niye havalara bakarak geziyor? Aklından bir zoru mu var, hep havalara bakarak geziyor?"

Doğuya ziyaretleriniz sırasında durum nasıldı?

Doğuya ziyaretlerimiz sırasında 7-8 arkadaş giderdik. O zamanlar yolu kesiyorlardı, para alıyorlardı. Mühendislerin paraları var diye yolları kesiyorlardı. Bizi durdurup da yolları kestikleri zaman o kadar üzülüyordum ki...

Bir de gittiğimiz birçok yerde restoran yok, belediye bize büyük tepşilerde yemek yapıyor; pilav, üstüne etler koyduruyor falan, bir de çorba, herkes kaşığına daldırıyor. Ben yiyemezdim. Arkadaşlar bunu bildiği için, hemen belediyenin ilgisine, "Hanımefendiye bir tabak çanak getirin, ayrı koyun" derlerdi. Böyle sorunlar yaşardım.

Orada da ekip olarak mı dolaşıyordunuz?

Evet. Hakkâri'de topografla beraber dolaştım. İlk söyleşimde de bahsetmişim; küçük küçük köylerdi, o köyleri dolaşarak bir şehir şebekesine çevirdim, yer teslimine gittim. O zaman da biz İller Bankası olarak oraya bir hidroelektrik sant-ral yapıyorduk, Hakkâri'den 30 kilometre uzakta. O mesafe ile Hakkâri arasını bir ciple giderken yolda aylar taşlarla bize hücum ettiler, taş attılar cipimize. O kadar çok taş attılar ki... Allah'tan isabet edip de taşlar ön camımızı kırmadı. Zaten kenarlar branda. Bir yerimize gelecek diye korkuyorduk. Yani sıkıntı her zaman insandan kaynaklanmıyordu.

Yalnız gezdiğim zaman da oldu, beraber gezdiğimiz zaman da oldu.

Hep dezavantajlardan bahsettik. Biraz da kadın mühendis olmanın güzel yanlarından bahsedelim.

Bakırdan alüminyuma geçiyorduk. Belediye başkanı dedi ki; "Akşam gelin, benim evimde misafir edeyim sizi." Gittik belediyeye. İzmir'den biraz uzak bir yer, dönmek güç olacaktı. Beni güzel bir odada yatırdı, güzel bir yatak serdi. Arkadaşımı yatırdığı odanın yer kaplaması tahta. Tahtaların

arası açık-
mış, aşağıda
da ahır var-
mış. Tabii,
onların ko-
kusu bütün
gece gelmiş,
uyuyama-
mış. Sabah
kalktım,
kaşları çatık, nasıl kızıyor bana. Dedi ki: “Bak,
sana iyi yatak yaptılar, sen uyudun sabaha kadar,
ben uyuyamadım.”

Sahaya çok çıkmışsınız. Büro işini de tercih edebilirdiniz. Sizi engelleyen ne oldu?

Bunu yaşadığım bir olay üzerinden anlatayım. Karadeniz’de bir kasabaya giden kontrolörüm araba istiyor: “İlla araba ver bana.” 12 araba var, ben de dağıttım, ona kalmadı. “Efendim, bana araba mutlaka lazım, verin” diyor, ısrar ediyor. Tamam dedim, ben de onunla gideyim. Beraber arabayla gittik. Arabayı bırakıyorsunuz, yaya girmek zorundasınız. Öylesine gezdik ki topuklarımız su topladı, yara oldu. Yani araba lazım, o ayrı ama ayrıca arabasız gezince de çok zor, yani yürüyeceğiniz yol çok. Yemek yiyeceğiniz bir yer de yok. Bu koşulları gördükten sonra anlıyor insan. Artık her zaman o kontrolörümüne araba verdim.

Yani ben çalışmaya başladıktan sonra masa başında oturmam; arkadaşların sorunlarını yaşamak için hep mahalline de gittim.

Geri dönüp baktığınızda, ofis işini mi tercih etmek daha mantıklı, yoksa saha işini mi? Bu sorunun cevabını arayan bir sürü yeni mezun mühendis var, ben dâhil.

Ben yaptığım işi yerinde görüp tetkik ediyordum; yani oluyor mu, olmuyor mu diye. Manavgat’ın projesini yaparken, müdürümüz bize şöyle bir öneride

bulunmuştu: “Gidin, etüt yapın; gelin, akşam onu haritanızda, imar planınızda işleyin. Ondan sonra da ikinci gün bakın, işledi-

ğiniz yerler kapıların önüne geliyor mu veya başka bir sorun var mı; seçtiğiniz trafo yerleri iyi mi, yani uygun yerlere trafoları koymuş musunuz? Bunlarda kendinizi yoklayın, yani yaptığınız işi tetkik edin, bakın” derdi. Gerçekten de öyle. Masa başında oturup proje yapmak başka; projeyi mahallinde etüt edip masa başında çizmek başka...

İller Bankası olarak biz ihale ederdik, ihaleden sonra ertesi gün giderdik, test yapılırdı, kabule giderdik, görürdük yaptığımızı. Hatamız varsa da yerinde görmüş olurduk.

Kısacası ikisinin birleşimi daha iyi; hem ofis hem saha olmalı.

Gittiğiniz yerlerden en çok nereyi sevdiniz peki?

Karadeniz çok güzeldi. Ormanda ağaçların gövdesinden su akıyor, içme suyu. O kadar güzel ki. Sinop’tan Rize’ye kadar hizmet etmediğim hiçbir yer kalmadı o yörede, yani dikili direklerimiz hep var.

O hatlar hâlâ kullanılıyor, değil mi?

Tabii. Mesela Akçakoca’da, yeni gösterdiler; baktım, bizim beton direklerimiz duruyor. Tabii, o zamanlar imkânlarımız azdı, yani para azdı. Mesela kablo yapamıyorduk, hep hava hattı yapıyorduk. Ağaç direk yapıyorduk. Direkler Hollanda’dan geliyordu, empenye oldukları için çok yıllar hizmet görüyordu. Sonra betona geçtik. Daha sonra da betona çıkmak zor olduğu için demir direkleri yaptık.

O zaman biraz toparlayayım. Yeni mezun olan, hem genç, hem de kadın olan mühendislere tavsiyeleriniz nelerdir?

Kendi yapılarına göre çalışsınlar. Yani ben arazide çalışmayı seviyordum; ama arkadaşların bazıları arazide değil de büroda çalışmaktan zevk duyar, orada projelerini üretir veya işlerini üretir. Onun için, insanların kendi becerileri, arzuları hangi yöneyse onları üretmeleri, onların üzerinde uygulama yapmalarını öneririm.

Memleketi sevmeleri konusunda da önerim var. Ben Atatürk'ü sevdiğim için ve ona inanıp da bu memleketi bize bağışlayan insanlar için ben de bir şeyler yapmak arzusunda olduğum için hep çalıştım. Hep bu düşüncede oldum. Siz de öyle olun.

Hani herkesin bir idolü olur ya, benim için o sizsiniz açıkçası. Hem meslektaşısınız hem de meslek hayatını başarıyla tamamlamış ve şu an bunun gururuyla oturabilen bir insansınız.

Çok teşekkür ederim. Mutlaka sizler de öyle olursunuz, ona şüphem yok. Bir kere, bu meslek kolay bir meslek değil, fen dersleriyle yürüyen bir meslek. Okulunuzu da bitirmişsiniz. Bunu başardığınıza göre, bundan sonraki meslek hayatınızda da mutlaka bu başarılarınızın devamı olacaktır inşallah. Yürekten diliyorum.

Her şey için teşekkürler Solmaz Hanım, çok güzel bir sohbetti.

Ben teşekkür ediyorum.●

Röportaj: Göksu Dilek EMO Ankara Şubesi

Gazi Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümünden 2018/Ocak'ta mezun oldu. Şu an bir elektrik dağıtım firmasında çalışıyor.

Oda Sicil No: 70867
EMO Ankara Şube Üyesi